

CONVENȚIA din 4 noiembrie 1950

pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, amendată prin Protocoalele nr. 3, 5 și 8 și completată prin Protocolul nr. 2*)

EMITENT • PARLAMENTUL

Publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 135 din 31 mai 1994

Data intrării în vigoare 20-06-2004

Notă

*) Text revizuit în conformitate cu prevederile Protocolului nr. 3, intrat în vigoare la 21 septembrie 1970, ale Protocolului nr. 5, intrat în vigoare la 20 decembrie 1971, și ale Protocolului nr. 8, intrat în vigoare la 1 ianuarie 1990 și cuprinzând, în afară de acestea, textul Protocolului nr. 2 care, în conformitate cu art. 5 paragraful 3, face parte integrantă din convenție o dată cu intrarea sa în vigoare la 21 septembrie 1970

Guvernele semnatare, membre ale Consiliului Europei,

luând în considerare Declarația Universală a Drepturilor Omului, proclamată de Adunarea generală a Națiunilor Unite la 10 decembrie 1948,

considerind ca aceasta declarație urmărește să asigure recunoașterea și aplicarea universală și efectivă a drepturilor pe care ea le enunță,

considerind ca scopul Consiliului Europei este acela de a realiza o uniune mai strânsă între membrii săi și ca unul dintre mijloacele pentru a atinge acest scop este apărarea și dezvoltarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale,

reafirmind atașamentul lor profund față de aceste libertăți fundamentale care constituie temelia însăși a justiției și a păcii în lume și a căror menținere se bazează în mod esențial, pe de o parte, pe un regim politic cu adevărat democratic, iar pe de altă parte, pe o concepție comună și un respect comun al drepturilor omului din care acestea decurg,

hotărâte, în calitatea lor de guverne ale statelor europene animate de același spirit și având un patrimoniu comun de idealuri și de tradiții politice, de respect al libertății și de preeminență a dreptului, să ia primele măsuri menite să asigure garantarea colectivă a anumitor drepturi enunțate în Declarația Universală, au convenit asupra celor ce urmează:

Articolul 1

Înaltele părți contractante recunosc oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în titlul I al prezentei convenții.

Titlul I

Articolul 2

1. Dreptul la viață al oricărei persoane este protejat prin lege. Moartea nu poate fi cauzată cuiva în mod intenționat, decât în executarea unei sentințe capitale pronunțate de un tribunal în cazul în care infracțiunea este sancționată cu aceasta pedeapsă prin lege.
2. Moartea nu este considerată ca fiind cauzată prin încălcarea acestui articol în cazurile în care aceasta ar rezultă dintr-o recurgere absolut necesară la forță:
 - a) pentru a asigura apărarea oricărei persoane împotriva violenței ilegale;
 - b) pentru a efectua o arestare legală sau pentru a împiedica evadarea unei persoane legal deținute;
 - c) pentru a reprimă, conform legii, tulburări de violență sau o insurecție.

Articolul 3

Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.

Articolul 4

1. Nimeni nu poate fi ținut în sclavie sau în condiții de aservire.
2. Nimeni nu poate fi constrâns să execute o muncă forțată sau obligatorie.
3. Nu se considera munca forțată sau obligatorie în sensul prezentului articol:
 - a) orice muncă impusă în mod normal unei persoane supuse detenției în condițiile prevăzute de art. 5 din prezenta convenție sau în timpul în care se afla în libertate condiționată;
 - b) orice serviciu cu caracter militar sau, în cazul celor care refuză să satisfacă serviciul militar din motive de conștiință, în țările în care acest lucru este recunoscut ca legitim, un alt serviciu în locul serviciului militar obligatoriu;
 - c) orice serviciu impus în situații de criză sau de calamități care amenință viața sau bunăstarea comunității;
 - d) orice muncă sau serviciu care face parte din obligațiile civile normale.

Articolul 5

1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

- a) dacă este deținut legal pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent;
- b) dacă a făcut obiectul unei arestări sau al unei detineri legale pentru nesupunerea la o hotărâre pronunțată, conform legii, de către un tribunal ori în vederea garantării executării unei obligații prevăzute de lege;
- c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când exista motive verosimile de a banui ca a savîrsit o infracțiune sau când exista motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să savîrsească o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia;
- d) dacă este vorba de detenția legală a unui minor, hotărîta pentru educația sa sub supraveghere sau despre detenția sa legală, în scopul aducerii sale în fața autorității competente;
- e) dacă este vorba despre detenția legală a unei persoane susceptibile să transmită o boală contagioasă, a unui alienat, a unui alcoolic, a unui toxicoman sau a unui vagabond;
- f) dacă este vorba despre arestarea sau detenția legală a unei persoane pentru a o împiedica să pătrundă în mod ilegal pe teritoriu sau împotriva căreia se afla în curs o procedură de expulzare ori de extrădare.

2. Orice persoană arestată trebuie să fie informată, în termenul cel mai scurt și într-o limbă pe care o înțelege, asupra motivelor arestării sale și asupra oricărei acuzații aduse împotriva sa.

3. Orice persoană arestată sau deținută, în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol, trebuie adusă de îndată înaintea unui judecător sau a altui magistrat împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare și are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.

4. Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.

5. Orice persoană care este victima unei arestări sau a unei detineri în condiții contrare dispozițiilor acestui articol are dreptul la reparații.

Articolul 6

1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședințe poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanța atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția va fi legal stabilită.

3. Orice acuzat are, în special, dreptul:

- a) să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa;
- b) să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale;
- c) să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloacele necesare pentru a plăti un apărător, să poată fi asistat în mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer;
- d) să întrebe sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării;
- e) să fie asistat în mod gratuit de un interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba folosită la audiere.

Articolul 7

1. Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul în care a fost săvârșită, nu constituia o infracțiune, potrivit dreptului național și internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât aceea care era aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii.

2. Prezentul articol nu va aduce atingere judecării și pedepsirii unei persoane vinovate de o acțiune sau de o omisiune care, în momentul săvârșirii sale, era considerată infracțiune potrivit principiilor generale de drept recunoscute de națiunile civilizate.

Articolul 8

1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului sau și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora.

Articolul 9

1. Orice persoană are dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie; acest drept include libertatea de a-și schimba religia sau convingerea, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea în mod individual sau în colectiv, în public sau în particular, prin cult, învățământ, practici și îndeplinirea ritualurilor.

2. Libertatea de a-și manifesta religia sau convingerile nu poate face obiectul altor restringeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru siguranța publică, protecția ordinii, a sănătății sau a moralei publice ori pentru protejarea drepturilor și libertăților altora.

Articolul 10

1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supună societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restringeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

Articolul 11

1. Orice persoană are dreptul la libertatea de întrunire pașnică și la libertatea de asociere, inclusiv dreptul de a constitui cu alții sindicate și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale.

2. Exercițarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor restringeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protejarea sănătății sau a moralei ori pentru protecția drepturilor și libertăților altora. Prezentul articol nu interzice ca restringeri legale să fie impuse exercitării acestor drepturi de către membrii forțelor armate, ai poliției sau ai administrației de stat.

Articolul 12

Începând cu vârsta stabilită prin lege, bărbatul și femeia au dreptul de a se căsători și de a întemeia o familie conform legislației naționale ce reglementează exercitarea acestui drept.

Articolul 13

Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

Articolul 14

Exercițarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenența la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

Articolul 15

1. În caz de război sau de alt pericol public ce amenință viața națiunii, orice înaltă parte contractantă poate lua măsuri care derogă de la obligațiile prevăzute de prezenta convenție, în măsura strictă în care situația o cere și cu condiția ca aceste măsuri să nu fie în contradicție cu alte obligații care decurg din dreptul internațional.

2. Dispoziția precedentă nu îngăduie nici o derogare de la [art. 2](#), cu excepția cazului de deces rezultând din acte licite de război, și nici de la [art. 3](#), [art. 4 paragraful 1](#) și [art. 7](#).

3. Orice înaltă parte contractantă ce exercită acest drept de derogare îl informează pe deplin pe secretarul general al Consiliului Europei cu privire la măsurile luate și la motivele care le-au determinat. Aceasta trebuie, de asemenea, să informeze pe secretarul general al Consiliului Europei și asupra datei la care aceste măsuri au încetat a fi în vigoare și de la care dispozițiile convenției devin din nou deplin aplicabile.

Articolul 16

Nici o dispoziție a [art. 10](#), [11](#) și [14](#) nu poate fi considerată ca interzicând înaltele părți contractante să impună restringeri activității politice a străinilor.

Articolul 17

Nici o dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicind, pentru un stat, un grup sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de aceasta convenție.

Articolul 18

Restrângerile care, în termenii prezentei convenții, sunt aduse respectivelor drepturi și libertăți nu pot fi aplicate decât în scopul pentru care ele au fost prevăzute.

Titlul II

Articolul 19

Pentru a asigura respectarea angajamentelor care decurg pentru înaltele părți contractante din prezenta convenție, se instituie:

- a) o Comisie Europeană a Drepturilor Omului, denumită în continuare Comisia;
- b) o Curte Europeană a Drepturilor Omului, denumită în continuare Curtea.

Titlul III

Articolul 20¹

¹) Text revizuit în conformitate cu prevederile Protocolului nr. 8, intrat în vigoare la 1 ianuarie 1990.

1. Comisia se compune dintr-un număr de membri egal cu acela al înaltelor părți contractante. Comisia nu poate cuprinde mai mult de un cetățean al aceluiași stat.
2. Comisia se întrunește în ședința plenară. Totuși, ea poate constitui în cadrul ei Camere, compuse fiecare din cel puțin șapte membri. Camerele pot examina cererile introduse în aplicarea [art. 25](#) al prezentei convenții, care pot fi soluționate pe baza unei jurisprudențe consacrate sau care nu ridică o problemă gravă relativ la interpretarea sau la aplicarea convenției. În aceste limite și sub rezerva [paragrafului 5](#) al prezentului articol, Camerele exercită toate competențele încredințate Comisiei de către convenție. Membrul Comisiei ales în numele înaltei părți contractante împotriva căreia a fost introdusă o cerere are dreptul de a face parte din Camera sesizată cu aceasta cerere.
3. Comisia poate constitui în cadrul ei comitete, compuse fiecare din cel puțin trei membri, având puterea de a declara în unanimitate ca inadmisibilă sau scoasă de pe rol o cerere introdusă în aplicarea [art. 25](#), atunci când o astfel de decizie poate fi luată fără o examinare mai amplă.
4. O Camera sau un comitet poate, în orice stadiu al cauzei, să se desesizeze în favoarea Comisiei în plenul sau, care poate, de asemenea, examina orice cerere încredințată unei Camere sau unui comitet.
5. Numai Comisia în plenul sau poate exercita competențele următoare:
 - a) examinarea cererilor introduse potrivit [art. 24](#);
 - b) sesizarea Curții conform [art. 48 lit a](#));
 - c) stabilirea regulamentului interior conform [art. 36](#).

Articolul 21¹

¹) Text revizuit în conformitate cu prevederile Protocolului nr. 8, intrat în vigoare la 1 ianuarie 1990.

1. Membrii Comisiei sunt aleși de Comitetul Ministrilor cu majoritate absolută de voturi, dintr-o listă de nume întocmită de Biroul Adunării Consultative; fiecare grup de reprezentanți ai înaltelor părți contractante în Adunarea Consultativă prezintă trei candidați, dintre care cel puțin doi vor avea cetățenia acestuia.
2. În măsura în care este aplicabilă, aceeași procedură este urmată pentru a completa Comisia în cazul în care și alte state ar deveni ulterior părți la prezenta convenție și pentru a se ocupa locurile devenite vacante.
3. Candidații vor trebui să se bucure de cea mai înaltă reputație morală și să îndeplinească condițiile cerute pentru numirea în înalte funcții judiciare sau să fie persoane recunoscute pentru competența lor în domeniul dreptului național sau internațional.

Articolul 22²

²) Text revizuit în conformitate cu prevederile Protocolului nr. 5, intrat în vigoare la 20 decembrie 1971.

1. Membrii Comisiei sunt aleși pentru o durată de 6 ani. Ei pot fi realesi. Totuși, în ceea ce privește membrii desemnați la prima alegere, mandatul a șapte membri va înceta după 3 ani.
2. Membrii ale căror mandate se vor încheia la sfârșitul perioadei inițiale de 3 ani sunt desemnați prin tragere la sorți efectuată de secretarul general al Consiliului Europei imediat după ce se va fi procedat la prima alegere.
3. Pentru a se asigura pe cât posibil reînnoirea unei jumătăți din Comisie la fiecare trei ani, Comitetul Ministrilor poate, înainte de a proceda la orice alegere ulterioară, să decidă ca unul sau mai multe mandate ale membrilor care urmează să fie aleși să aibă o altă durată decât aceea de 6 ani, fără ca totuși aceasta durată să poată depăși 9 ani sau să fie mai mică de 3 ani.

4. În cazul în care trebuie atribuite mai multe mandate și Comitetul Ministrilor face aplicarea paragrafului precedent, repartiția mandatelor are loc printr-o tragere la sorți efectuată de secretarul general al Consiliului Europei imediat după alegere.
5. Membrul Comisiei ales în locul unui membru al cărui mandat nu a expirat va duce la sfârșit mandatul predecesorului sau.
6. Membrii Comisiei rămân în funcție până la înlocuirea lor. După înlocuire, ei continua să se ocupe de cauzele cu care au fost deja sesizați.

Articolul 23¹

¹) Text revizuit în conformitate cu prevederile Protocolului nr. 8, intrat în vigoare la 1 ianuarie 1990.

Membrii Comisiei își desfășoară activitatea în cadrul Comisiei cu titlu individual. Pe întreaga durată a exercitării mandatului lor, ei nu pot îndeplini funcții incompatibile cu cerințele de independentă, de imparțialitate și de disponibilitate inerente acestui mandat.

Articolul 24

Orice parte contractantă poate sesiza Comisia, prin intermediul secretarului general al Consiliului Europei, de orice încălcare a dispozițiilor prezentei convenții pe care o socotește imputabilă unei alte părți contractante.

Articolul 25

1. Comisia poate fi sesizată printr-o cerere adresată secretarului general al Consiliului Europei de către orice persoană fizică, orice organizație neguvernamentală sau orice grup de particulari, care se pretinde victima a unei încălcări de către una dintre înaltele părți contractante a drepturilor recunoscute în prezenta convenție, în cazul în care înaltă parte contractantă aflată în cauza a declarat ca recunoaște competența Comisiei în aceasta materie. Înaltele părți contractante care au semnat o asemenea declarație se angajează să nu împiedice prin nici o măsură exercitarea efectivă a acestui drept.
2. Aceste declarații pot fi făcute pentru o durată determinată.
3. Ele sunt înmânate secretarului general al Consiliului Europei care transmite copii ale acestora înaltelor părți contractante și asigură publicarea lor.
4. Comisia nu va exercita competența pe care i-o atribuie prezentul articol decât atunci când cel puțin șase înalte părți contractante vor fi legate prin declarația prevăzută în paragrafele precedente.

Articolul 26

Comisia nu poate fi sesizată decât după epuizarea căilor de recurs interne, așa cum este stabilit conform principiilor de drept internațional general recunoscute și într-un termen de 6 luni, începând cu data deciziei interne definitive.

Articolul 27

1. Comisia nu retine nici o cerere introdusă potrivit [art. 25](#), dacă:
 - a) este anonimă;
 - b) ea este în mod esențial aceeași cu o cerere examinată anterior de către Comisie sau deja supusă unei alte instanțe internaționale de anchetă sau de reglementare și dacă ea nu conține fapte noi.
2. Comisia declară inadmisibilă orice cerere introdusă potrivit [art. 25](#), atunci când ea considera cererea incompatibilă cu dispozițiile prezentei convenții, în mod vadii nefondată sau abuzivă.
3. Comisia respinge orice cerere pe care o considera inadmisibilă prin aplicarea [art. 26](#).

Articolul 28¹

¹) Text revizuit în conformitate cu prevederile Protocolului nr. 8, intrat în vigoare la 1 ianuarie 1990.

1. În cazul în care Comisia retine cererea:
 - a) pentru a stabili faptele, ea procedează la un examen în contradictoriu al cererii împreună cu reprezentanții părților și, dacă este cazul, la o anchetă pentru a cărei conducere eficientă statele interesate vor furniza toate facilitățile necesare, după un schimb de păreri cu Comisia;
 - b) ea se pune în același timp la dispoziția celor interesați în vederea ajungerii la rezolvarea prin bună înțelegere a cauzei, care să se inspire din respectarea drepturilor omului, astfel cum le recunoaște prezenta Convenție.
2. Dacă reușește să obțină rezolvarea cauzei prin bună înțelegere, Comisia întocmește un raport care este transmis statelor interesate, Comitetului Ministrilor și secretarului general al Consiliului Europei, în vederea publicării. Acest raport se limitează la o scurtă expunere a faptelor și a soluției adoptate.

Articolul 29^{1,2}

¹) Text revizuit în conformitate cu prevederile Protocolului nr. 8, intrat în vigoare la 1 ianuarie 1990.

²) Text revizuit în conformitate cu prevederile Protocolului nr. 3, intrat în vigoare la 21 septembrie 1970.

După ce a reținut o cerere introdusă potrivit [art. 25](#), Comisia poate totuși să hotărască, cu majoritate de două treimi din membri săi, să o respingă dacă, în cursul examinării, ea constată existența unuia dintre motivele de inadmisibilitate prevăzute în [art. 27](#).

Într-un asemenea caz, decizia este comunicată părților.

Articolul 30¹

¹) Text revizuit în conformitate cu prevederile Protocolului nr. 8, intrat în vigoare la 1 ianuarie 1990.

1. În orice stadiu al procedurii, Comisia poate hotărî scoaterea de pe rol a unei cereri atunci când circumstanțele permit să se traga concluzia ca:

- a) solicitantul nu dorește sa o mai mențină; sau
- b) litigiul a fost rezolvat; sau
- c) pentru orice alt motiv constatat de Comisie care nu mai justifica continuarea examinării cererii.

Totuși, Comisia continua examinarea cererii dacă respectarea drepturilor omului garantate prin convenție o cere.

2. Dacă hotărăște sa scoată de pe rol o cerere după ce o retinuse, Comisia întocmește un raport care cuprinde o expunere a faptelor și o decizie motivată de scoatere de pe rol. Raportul este transmis părților, precum și, pentru informare, Comitetului Ministrilor. Comisia poate să îl publice.

3. Comisia poate hotărî repunerea pe rol a unei cereri atunci când ea considera ca împrejurările o justifica.

Articolul 31¹

¹) Text revizuit în conformitate cu prevederile Protocolului nr. 8, intrat în vigoare la 1 ianuarie 1990.

1. Dacă examinarea unei cereri nu s-a încheiat prin aplicarea [art. 28 \(paragraful 2\)](#), [29](#) sau [30](#), Comisia redactează un raport în care constata faptele și formulează un aviz pentru a stabili dacă faptele constatate dovedesc, din partea statului interesat, o încălcare a obligațiilor ce îi revin în temeiul dispozițiilor convenției. Opiniile individuale ale membrilor Comisiei asupra acestui punct pot fi exprimate în acest raport.

2. Raportul este transmis Comitetului Ministrilor; el este, de asemenea, comunicat statelor interesate care nu au dreptul sa-l publice.

3. Transmițând raportul Comitetului Ministrilor, Comisia poate formula propunerile pe care le considera necesare.

Articolul 32

1. Dacă în termen de 3 luni de la transmiterea raportului Comisiei către Comitetul Ministrilor, cauza nu este deferită Curții în aplicarea art. 48 din prezenta convenție, Comitetul Ministrilor ia, printr-un vot cu majoritatea a două treimi din reprezentanții având dreptul de a face parte din Comitet, o decizie asupra constatării încălcării sau nu a convenției.

2. În caz afirmativ, Comitetul Ministrilor fixează un termen în care înaltă parte contractantă interesată trebuie să ia măsurile care decurg din hotărârea Comitetului Ministrilor.

3. Dacă înaltă parte contractantă interesată nu a adoptat măsuri satisfăcătoare în termenul stabilit, Comitetul Ministrilor, cu majoritatea prevăzută la [paragraful 1](#) de mai sus, da hotărârii sale inițiale urmarea pe care o comporta și publică raportul.

4. Înaltele părți contractante se angajează sa considere ca obligatorie pentru ele orice hotărâre pe care Comitetul Ministrilor o poate lua în aplicarea paragrafelor precedente.

Articolul 33

Comisia își desfășoară activitatea cu ușile închise.

Articolul 34¹

¹) Text revizuit în conformitate cu prevederile Protocolului nr. 3, intrat în vigoare la 21 septembrie 1970 și ale Protocolului nr. 8, intrat în vigoare la 1 ianuarie 1990.

Sub rezerva dispozițiilor [art. 20 \(paragraful 3\)](#) și [29](#), hotărârile Comisiei se iau cu majoritatea membrilor prezenți și votanti.

Articolul 35

Comisia se întrunește atunci când împrejurările o cer. Ea este convocată de secretarul general al Consiliului Europei.

Articolul 36

Comisia își stabilește regulamentul sau interior.

Articolul 37

Secretariatul Comisiei este asigurat de secretarul general al Consiliului Europei.

Titlul IV

Articolul 38

Curtea Europeană a Drepturilor Omului se compune dintr-un număr de judecători egal cu cel al membrilor Consiliului Europei. Ea nu poate cuprinde mai mult de un cetățean al aceluiași stat.

Articolul 39

1. Membrii Curții sunt aleși de Adunarea Consultativă cu majoritatea voturilor exprimate de pe o lista de persoane propusă de membrii Consiliului Europei, fiecare dintre aceștia trebuind să prezinte trei candidați, dintre care cel puțin doi având cetățenia sa.

2. În măsura în care este aplicabilă, aceeași procedura este urmată pentru a completa Curtea în cazul admiterii de noi membri în Consiliul Europei și pentru a se ocupa locurile devenite vacante.

3. Candidații vor trebui să se bucure de cea mai înaltă considerație morală și să întrunească acele condiții cerute pentru exercitarea unor înalte funcții judiciare sau să fie juriști având o competență recunoscută.

Articolul 40^{2,3}

²) Text revizuit în conformitate cu prevederile Protocolului nr. 5, intrat în vigoare la 20 decembrie 1971.

³) Text revizuit în conformitate cu prevederile Protocolului nr. 8, intrat în vigoare la 1 ianuarie 1990.

1. Membrii Curții sunt aleși pentru o durată de 9 ani. Ei pot fi realeși. Totuși, în ceea ce privește membrii desemnați la prima alegere, mandatele a patru dintre membri vor lua sfârșit la împlinirea a 3 ani, iar cele ale altor patru membri se vor încheia la împlinirea a 6 ani.

2. Membrii ale căror mandate se vor încheia la împlinirea perioadelor inițiale de 3 și 6 ani sunt desemnați prin tragere la sorți efectuată de secretarul general al Consiliului Europei, imediat după ce se va fi procedat la prima alegere.

3. Pentru a asigura, în măsura posibilului, reînnoirea unei treimi a Curții la fiecare 3 ani, Adunarea Consultativă poate, înainte de a proceda la orice alegere ulterioară, să decidă ca unul sau mai multe mandate ale membrilor ce urmează să fie aleși vor avea o altă durată decât cea de 9 ani, fără ca totuși ea să poată depăși 12 ani sau să fie mai mică de 6 ani.

4. În cazul în care trebuie atribuite mai multe mandate și Adunarea Consultativă aplică paragraful precedent, repartizarea mandatelor se face prin tragere la sorți efectuată de secretarul general al Consiliului Europei imediat după alegere.

5. Un membru al Curții ales în locul unui membru al cărui mandat nu a expirat duce la sfârșit mandatul predecesorului său.

6. Membrii Curții rămân în funcție până la înlocuirea lor. După aceasta înlocuire, ei continuă să se ocupe de cauzele cu care au fost deja sesizați.

7. În cadrul Curții, membrii acesteia își exercită mandatul cu titlu individual. În tot cursul exercitării mandatului lor, ei nu pot îndeplini funcții incompatibile cu cerințele de independență, de imparțialitate și de disponibilitate inerente acestui mandat.

Articolul 41³

³) Text revizuit în conformitate cu prevederile Protocolului nr. 8, intrat în vigoare la 1 ianuarie 1990.

Curtea își alege președintele și unul sau doi vicepreședinți pentru o durată de 3 ani. Ei pot fi realeși.

Articolul 42

Membrii Curții primesc o indemnizație, fixată de Comitetul Ministrilor, pentru fiecare zi de exercitare a funcției lor.

Articolul 43³

³) Text revizuit în conformitate cu prevederile Protocolului nr. 8, intrat în vigoare la 1 ianuarie 1990.

Pentru examinarea fiecărei cauze care este adusă înaintea sa, Curtea se constituie într-o Camera compusă din nouă judecători. Din aceasta va face parte, din oficiu, judecătorul cetățean al statului interesat sau, în lipsa, o persoană aleasă de el pentru a funcționa în calitate de judecător; numele celorlalți judecători sunt trase la sorți, înainte de începerea examinării cauzei, prin grija președintelui.

Articolul 44

Numai înaltele părți contractante și Comisia au calitatea de a se prezenta în fața Curții.

Articolul 45

Competența Curții acoperă toate cauzele privind interpretarea și aplicarea prezentei convenții pe care înaltele părți contractante sau Comisia i le supun, în condițiile prevăzute de [art. 48](#).

Articolul 46

1. Fiecare dintre înaltele părți contractante poate, în orice moment, să declare că recunoaște ca obligatorie de drept și fără o convenție specială, jurisdicția Curții privind toate cauzele referitoare la interpretarea și aplicarea prezentei convenții.

2. Declarațiile mai sus menționate vor putea fi făcute pur și simplu sau sub condiția de reciprocitate din partea mai multor sau a anumitor alte părți contractante sau pentru o durată determinată.

3. Aceste declarații vor fi înaintate secretarului general al Consiliului Europei care va transmite copii înaltelor părți contractante.

Articolul 47

Curtea nu poate fi sesizată cu o cauză decât după constatarea de către Comisie a nereușitei unei reglementări prin buna înțelegere și în termenul de 3 luni prevăzut în [art. 32](#).

Articolul 48

Cu condiția ca înaltă parte contractantă interesată, dacă este numai una, sau înaltele părți contractante interesate, dacă sunt mai multe, să fie supuse jurisdicției obligatorii a Curții sau, în caz contrar, cu consimțământul sau acordul înaltei părți contractante interesate, dacă nu este decât una, sau al înaltelor părți contractante, dacă sunt mai multe, o cauză poate fi deferită Curții:

- a) de către Comisie;
- b) de către o înaltă parte contractantă al cărei cetățean este victima;
- c) de către o înaltă parte contractantă care a sesizat Comisia;
- d) de către o înaltă parte contractantă pusă în cauză.

Articolul 49

În caz de contestare a competenței Curții, Curtea hotărăște.

Articolul 50

Dacă hotărârea Curții declară ca o decizie luată sau o măsură dispusă de o autoritate judiciară sau de orice altă autoritate a unei părți contractante este în întregime sau parțial în opoziție cu obligațiile ce decurg din prezenta convenție și dacă dreptul intern al acelei părți nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei decizii sau ale acestei măsuri, prin hotărârea Curții se acordă, dacă este cazul, părții lezate o reparație echitabilă.

Articolul 51

1. Hotărârea Curții trebuie motivată.
2. Dacă hotărârea nu exprimă în totalitate sau în parte opinia unanimă a judecătorilor, orice judecător va avea dreptul să adauge acesteia expunerea opiniei sale individuale.

Articolul 52

Hotărârea Curții este definitivă.

Articolul 53

Înaltele părți contractante se angajează să se conformeze hotărârilor Curții în litigiile în care ele sunt părți.

Articolul 54

Hotărârea Curții este transmisă Comitetului Ministrilor care supraveghează punerea ei în executare.

Articolul 55

Curtea își stabilește regulamentul sau și își fixează procedura.

Articolul 56

1. Prima alegere a membrilor Curții va avea loc după ce declarațiile înaltelor părți avute în vedere în [art. 46](#) vor fi atins numărul de opt.
2. Curtea nu poate fi sesizată înainte a acestei alegeri.

Titlul V

Articolul 57

Oricare înaltă parte contractantă va furniza, la solicitarea secretarului general al Consiliului Europei, explicațiile cerute asupra felului în care dreptul sau intern asigură aplicarea efectivă a tuturor dispozițiilor acestei convenții.

Articolul 58

Cheltuielile Comisiei și ale Curții sunt în sarcina Consiliului Europei.

Articolul 59

Membrii Comisiei și ai Curții de bucură, pe timpul executării funcțiilor lor, de privilegiile și imunitățile prevăzute de [art. 40](#) al Statutului Consiliului Europei și de acordurile încheiate în virtutea acestui articol.

Articolul 60

Nici o dispoziție din prezenta convenție nu va fi interpretată ca limitând sau aducând atingere drepturilor omului și libertăților fundamentale care ar putea fi recunoscute conform legilor oricărei părți contractante sau oricărei alte convenții la care aceasta parte contractantă este parte.

Articolul 61

Nici o dispoziție a prezentei convenții nu aduce atingere competențelor conferite Comitetului Ministrilor prin Statutul Consiliului Europei.

Articolul 62

Înaltele părți contractante renunță reciproc, în afară unei înțelegeri speciale, să se prevaleze de tratatele, convențiile sau de declarațiile care există între ele, în vederea supunerii, pe calea unei cereri, a unui diferend apărut din interpretarea sau aplicarea prezentei convenții unui alt mod de reglementare decât cele prevăzute de numita convenție.

Articolul 63

1. Orice stat poate, în momentul ratificării, sau în orice alt moment ulterior sa declare, prin notificare adresată secretarului general al Consiliului Europei, ca prezenta convenție se va aplica tuturor sau unuia dintre teritoriile ale căror relații internaționale el le asigura.
2. Convenția se va aplica teritoriului sau teritoriilor desemnate în notificare începând cu a 30-a zi socotită de la data la care secretarul general al Consiliului Europei va fi primit aceasta notificare.
3. În respectivele teritorii, dispozițiile prezentei convenții vor fi aplicate ținând seama de necesitățile locale.
4. Orice stat care a făcut o declarație conform primului paragraf din acest articol poate ulterior, în orice moment, sa declare relativ la unul sau mai multe teritorii vizate în aceasta declarație ca accepta competența Comisiei de a lua cunoștința de cererile persoanelor fizice, organizațiilor neguvernamentale sau ale grupurilor de persoane particulare, conform [art. 25](#) din prezenta convenție.

Articolul 64

1. Oricare stat poate, în momentul semnării prezentei convenții sau al depunerii instrumentului sau de ratificare, sa formuleze o rezervă în legătură cu o dispoziție anume a convenției, în măsura în care o lege atunci în vigoare pe teritoriul sau nu este conformă cu aceasta dispoziție. Rezervele cu caracter general nu sunt autorizate în termenii prezentului articol.
2. Orice rezerva emisă conform prezentului articol necesita o scurta expunere privind legea în cauza.

Articolul 65

1. O înaltă parte contractantă nu poate denunța prezenta convenție decât după expirarea unui termen de 5 ani începând cu data intrării în vigoare a convenției în ceea ce o privește și prin intermediul unui preaviz de 6 luni, dat printr-o notificare adresată secretarului general al Consiliului Europei, care informează despre aceasta celelalte părți contractante.
2. Aceasta denunțare nu poate avea drept efect sa dezlege înaltă parte contractantă interesată de obligațiile conținute în prezenta convenție în ceea ce privește orice fapt care, putind constitui o încălcare a acestor obligații, ar fi fost comis de ea anterior datei la care denunțarea își produce efectele.
3. Sub aceeași rezerva ar inceta de a mai fi parte la prezenta convenție orice parte contractantă care ar inceta de a mai fi membru al Consiliului Europei.
4. Convenția poate fi denunțată conform dispozițiilor paragrafelor precedente în ceea ce privește orice teritoriu pentru care ea a fost declarata aplicabilă potrivit [art. 63](#).

Articolul 66

1. Prezenta convenție este deschisă spre semnare membrilor Consiliului Europei. Ea va fi ratificată. Ratificarile vor fi depuse la secretarul general al Consiliului Europei.
2. Prezenta convenție va intra în vigoare după depunerea a zece instrumente de ratificare.
3. Pentru orice semnatar care o va ratifica ulterior, convenția va intra în vigoare din momentul depunerii instrumentului de ratificare.
4. Secretarul general al Consiliului Europei va notifica tuturor membrilor Consiliului Europei intrarea în vigoare a convenției, numele inaltelor părți contractante care au ratificat-o, precum și depunerea oricărui instrument de ratificare intervenita ulterior.

Încheiată la Roma, la 4 noiembrie 1950, în limbile franceza și engleza, ambele texte fiind egal autentice, într-un singur exemplar care va fi depus în arhivele Consiliului Europei.

Secretarul general va transmite copie certificată tuturor semnatarilor.

PRIMUL PROTOCOL ADIȚIONAL LA CONVENȚIA din 20 martie 1952

pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale

Guvernele semnatare, membre ale Consiliului Europei,

hotărâte sa ia măsuri de natura să asigure garantarea colectivă a drepturilor și libertăților, altele decât cele care sunt deja înscrise în titlul I al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumita în continuare convenția), au convenit asupra celor ce urmează:

Articolul 1

Orice persoană fizica sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauza de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le considera necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.

Articolul 2

Nimănui nu i se poate refuza dreptul de instruire. Statul, în exercitarea funcțiilor pe care și le va asuma în domeniul educației și al învățământului, va respecta dreptul părinților de a asigura aceasta educație și acest învățământ conform convingerilor lor religioase și filozofice.

Articolul 3

Înaltele părți contractante se angajează să organizeze, la intervale rezonabile, alegeri libere cu vot secret, în condițiile care asigură libera exprimare a opiniei poporului cu privire la alegerea corpului legislativ.

Articolul 4

Orice înaltă parte contractantă poate, în momentul semnării ori al ratificării prezentului protocol sau în orice alt moment ulterior, să comunice secretarului general al Consiliului Europei o declarație precizând măsura în care aceasta se angajează ca dispozițiile prezentului protocol să se aplice anumitor teritorii care sunt desemnate în declarația respectivă și ale căror relații internaționale aceasta le asigură.

Orice înaltă parte contractantă care a comunicat o declarație în virtutea paragrafului precedent poate, după un anumit interval de timp, să comunice o nouă declarație care să modifice termenii oricărei declarații anterioare sau care să pună capăt aplicării dispozițiilor prezentului protocol cu privire la un anumit teritoriu.

O declarație făcută potrivit prezentului articol va fi considerată ca fiind în conformitate cu paragraful 1 din art. 63 al convenției.

Articolul 5

Înaltele părți contractante vor considera art. 1, 2, 3 și 4 din acest protocol ca articole adiționale la convenție și toate dispozițiile convenției se vor aplica în consecință.

Articolul 6

Prezentul protocol este deschis spre semnare membrilor Consiliului Europei, semnatori ai convenției; el va fi ratificat o dată cu convenția sau după ratificarea acesteia. El va intra în vigoare după depunerea a zece instrumente de ratificare. Pentru oricare semnatar care îl va ratifica ulterior, protocolul va intra în vigoare o dată cu depunerea instrumentului de ratificare.

Instrumentele de ratificare vor fi depuse la secretarul general al Consiliului Europei, care va notifica tuturor membrilor numele celor care au ratificat protocolul.

Încheiat la Paris la 20 martie 1952, în limbile franceză și engleză, ambele texte fiind egal autentice, într-un singur exemplar care va fi depus în arhivele Consiliului Europei. Secretarul general va transmite copie certificată fiecăruia dintre statele semnatare.

PROTOCOLUL nr. 2 din 6 mai 1963

atribuind Curții Europene a Drepturilor Omului competența de a da avize consultative
Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale prezentului protocol,
având în vedere dispozițiile Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare convenția), în special art. 19 care instituie, între alte organe, o Curte Europeană a Drepturilor Omului (denumită în continuare Curtea),
considerind că este oportun să atribuie Curții competența de a da, în anumite condiții, avize consultative,
au convenit asupra celor ce urmează:

Articolul 1

1. Curtea poate, la cererea Comitetului Ministrilor, să dea avize consultative asupra problemelor juridice privind interpretarea convenției și a protocoalelor sale.

2. Aceste avize nu se pot referi la probleme legate de conținutul sau de întinderea drepturilor și libertăților definite în titlul I al convenției și în protocoalele sale, nici asupra altor probleme de care Comisia, Curtea sau Comitetul Ministrilor ar putea să ia cunoștința ca urmare a introducerii unui recurs prevăzut de convenție.

3. Decizia Comitetului Ministrilor de a cere un aviz Curții este luată prin vot, cu majoritatea de două treimi din reprezentanții care au dreptul de a face parte din Comitet.

Articolul 2

Curtea decide dacă cererea de aviz prezentată de Comitetul Ministrilor ține de competența sa consultativă, așa cum aceasta este definită în art. 1 al prezentului protocol.

Articolul 3

1. Pentru examinarea cererilor de avize consultative, Curtea se întrunește în ședința plenară.

2. Avizul Curții trebuie motivat.

3. Dacă avizul nu exprimă, în tot sau în parte, opinia unanimă a judecătorilor, oricare judecător are dreptul să alăture acestuia expunerea opiniei sale individuale.

4. Avizul Curții este transmis Comitetului Ministrilor.

Articolul 4

Prin extinderea puterii pe care i-o atribuie art. 55 al convenției și în scopurile prezentului protocol, Curtea poate, dacă considera necesar, să-și stabilească regulamentul și să-și fixeze procedura.

Articolul 5

1. Prezentul protocol este deschis spre semnare statelor membre ale Consiliului Europei semnatare ale convenției, care pot deveni părți prin:

- a) semnare fără rezerva ratificării sau a acceptării;
- b) semnare sub rezerva ratificării sau a acceptării, urmată de ratificare sau de acceptare.

Instrumentele de ratificare sau de acceptare vor fi depuse la secretarul general al Consiliului Europei.

2. Prezentul protocol va intra în vigoare de îndată ce toate statele părți la convenție vor fi devenit părți la protocol, în conformitate cu dispozițiile paragrafului 1 al acestui articol.

3. Începând cu data intrării în vigoare a prezentului protocol, art. 1 - 4 vor fi considerate ca făcând parte integrantă din convenție.

4. Secretarul general al Consiliului Europei va notifica statelor membre ale Consiliului:

- a) orice semnare fără rezerva ratificării sau a acceptării;
- b) orice semnare sub rezerva ratificării sau a acceptării;
- c) depunerea oricărui instrument de ratificare sau de acceptare;
- d) data intrării în vigoare a prezentului protocol, conform paragrafului 2 al acestui articol.

În considerarea celor de mai sus, subsemnații, având depline puteri în acest scop, au semnat prezentul protocol.

Încheiat la Strasbourg la 6 mai 1963, în limbile franceză și engleză, ambele texte fiind egal autentice, într-un singur exemplar care va fi depus în arhivele Consiliului Europei. Secretarul general va transmite copie certificată fiecăruia dintre statele semnatare.

PROTOCOLUL nr. 4 din 16 septembrie 1963

recunoscind anumite drepturi și libertăți, altele decât cele deja înscrise în convenție și în primul Protocol adițional la convenție

Guvernele semnatare, membre ale Consiliului Europei,

hotărâte să ia măsuri de natura să asigure garantarea colectivă a drepturilor și libertăților, altele decât cele care sunt deja înscrise în titlul I al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare convenția), și în art. 1 - 3 din primul Protocol adițional la convenție, semnat la Paris la 20 martie 1952, au convenit asupra celor ce urmează:

Articolul 1

Nimeni nu poate fi privat de libertatea sa pentru singurul motiv că nu este în măsură să execute o obligație contractuală.

Articolul 2

1. Oricine se găsește în mod legal pe teritoriul unui stat are dreptul să circule în mod liber și să-și aleagă în mod liber reședința sa.

2. Orice persoană este liberă să părăsească orice țară, inclusiv pe a sa.

3. Exercițarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor constrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, siguranța publică, menținerea ordinii publice, prevenirea faptelor penale, protecția sănătății sau a moralei, ori pentru protejarea drepturilor și libertăților altora.

4. Drepturile recunoscute în paragraful 1 pot, de asemenea, în anumite zone determinate, să facă obiectul unor restrângeri care, prevăzute de lege, sunt justificate de interesul public într-o societate democratică.

Articolul 3

1. Nimeni nu poate fi expulzat printr-o măsură individuală sau colectivă, de pe teritoriul statului al cărui cetățean este.

2. Nimeni nu poate fi privat de dreptul de a intra pe teritoriul statului al cărui cetățean este.

Articolul 4

Expulzarile colective de străini sunt interzise.

Articolul 5

1. Orice înaltă parte contractantă poate, în momentul semnării ori al ratificării prezentului protocol sau în orice moment ulterior, să comunice secretarului general al Consiliului Europei o declarație precizând măsura în care ea se angajează ca dispozițiile prezentului protocol să se aplice anumitor teritorii care sunt desemnate în declarația respectiva și ale căror relații internaționale ea le asigura.

2. Orice înaltă parte contractantă care a comunicat o declarație în virtutea paragrafului precedent poate, periodic, să comunice o nouă declarație prin care să modifice termenii oricărei declarații anterioare sau prin care să pună capăt aplicării dispozițiilor prezentului protocol cu privire la un anumit teritoriu.

3. O declarație făcută potrivit prezentului articol va fi considerată ca fiind făcută în conformitate cu paragraful 1 din art. 63 al convenției.

4. Teritoriul oricărui stat la care se aplică prezentul protocol, în virtutea ratificării sau a acceptării sale de către respectivul stat, și fiecare dintre teritoriile cu privire la care protocolul se aplică, în virtutea unei declarații semnate de respectivul stat conform prezentului articol, vor fi considerate ca teritorii distincte în sensul referirilor la teritoriul unui stat, făcute de art. 2 și 3.

Articolul 6

1. Înaltele părți contractante vor considera art. 1 - 5 ale acestui protocol ca articole adiționale la convenție și toate dispozițiile convenției se vor aplica în consecință.

2. Totuși, dreptul la recursul individual recunoscut printr-o declarație făcută în virtutea art. 25 al convenției sau recunoașterea jurisdicției obligatorii a Curții făcută printr-o declarație în virtutea art. 46 al convenției nu se va exercita, în ceea ce privește prezentul protocol, decât în măsura în care înaltă parte contractantă interesată va fi declarat ca recunoaște respectivul drept sau ca accepta respectiva jurisdicție pentru art. 1 - 4 ale protocolului sau pentru unele din aceste articole.

Articolul 7

1. Prezentul protocol este deschis spre semnare membrilor Consiliului Europei, semnatori ai convenției; el va fi ratificat o dată cu convenția sau după ratificarea acesteia. El va intra în vigoare după depunerea a cinci instrumente de ratificare. Pentru oricare semnatar care îl va ratifica ulterior, protocolul va intra în vigoare o dată cu depunerea instrumentului de ratificare.

2. Instrumentele de ratificare vor fi depuse la secretarul general al Consiliului Europei care va notifica tuturor membrilor numele celor care au ratificat protocolul.

În considerarea celor de mai sus, subsemnații, având depline puteri în acest sens, au semnat prezentul protocol.

Încheiat la Strasbourg la 16 septembrie 1963, în limbile franceză și engleză, ambele texte fiind egal autentice, într-un singur exemplar care va fi depus în arhivele Consiliului Europei. Secretarul general va transmite copie certificată fiecăruia dintre statele semnatare.

PROTOCOLUL nr. 6 din 28 aprilie 1983

privind abolirea pedepsei cu moartea

Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale prezentului protocol la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare convenția), considerind ca progresele intervenite în mai multe state membre ale Consiliului Europei exprima o tendință generală în favoarea abolirii pedepsei cu moartea, au convenit asupra celor ce urmează:

Articolul 1

Pedeapsa cu moartea este abolită. Nimeni nu poate fi condamnat la o asemenea pedeapsă și nici executat.

Articolul 2

Un stat poate să prevadă în legislația sa pedeapsa cu moartea pentru acte săvârșite în timp de război sau de pericol iminent de război; o asemenea pedeapsă nu va fi aplicată decât în cazurile prevăzute de aceasta legislație și conform dispozițiilor sale.

Statul respectiv va comunica secretarului general al Consiliului Europei dispozițiile aferente ale legislației în cauză.

Articolul 3

Nici o derogare de la dispozițiile prezentului protocol pe temeiul art. 15 din convenție nu este îngăduită.

Articolul 4

Nici o rezervă la dispozițiile prezentului protocol pe temeiul art. 64 din convenție nu este admisă.

Articolul 5

1. Orice stat poate, în momentul semnării sau în momentul depunerii instrumentului sau de ratificare, de acceptare sau de aprobare, să desemneze teritoriul sau teritoriile cu privire la care se va aplica prezentul protocol.

2. Orice stat poate, în orice moment ulterior, printr-o declarație adresată secretarului general al Consiliului Europei să extindă aplicarea prezentului protocol la oricare alt teritoriu desemnat în declarație. Protocolul va intra în vigoare cu privire la acest teritoriu, în prima zi a lunii care urmează datei primirii declarației de către secretarul general.

3. Orice declarație făcută în virtutea celor două paragrafe precedente va putea fi retrasă, în ceea ce privește orice teritoriu desemnat în aceasta declarație, prin notificare adresată secretarului general. Retragera va produce efecte din prima zi a lunii care urmează datei primirii notificării de către secretarul general.

Articolul 6

Statele părți considera art. 1 - 5 ale prezentului protocol ca articole adiționale la convenție și toate dispozițiile convenției se aplică în consecință.

Articolul 7

Prezentul protocol este deschis spre semnare statelor membre ale Consiliului Europei, semnare ale convenției. El va fi supus ratificării, acceptării sau aprobării. Un stat membru al Consiliului Europei nu va putea să ratifice, să accepte sau să aprobe prezentul protocol fără ca, simultan sau anterior, să fi ratificat convenția. Instrumentele de ratificare, de acceptare sau de aprobare vor fi depuse la secretarul general al Consiliului Europei.

Articolul 8

1. Prezentul protocol va intra în vigoare în prima zi a lunii care urmează datei la care cinci state membre ale Consiliului Europei își vor exprima consimțământul de a fi legate prin protocol, conform dispozițiilor art. 7.
2. Pentru orice stat membru care își va exprima ulterior consimțământul de a fi legat prin protocol, acesta va intra în vigoare în prima zi a lunii care urmează datei depunerii instrumentului de ratificare, de acceptare sau de aprobare.

Articolul 9

Secretarul general al Consiliului Europei va notifica statelor membre ale consiliului:

- a) orice semnare;
- b) depunerea oricărui instrument de ratificare, de acceptare sau de aprobare;
- c) orice data de intrare în vigoare a prezentului protocol, conform art. 5 și 8;
- d) orice alt act, notificare sau comunicare având o legătură cu prezentul protocol.

În considerarea celor de mai sus, subsemnații, având depline puteri în acest scop, au semnat prezentul protocol.

Încheiat la Strasbourg la 28 aprilie 1983, în limbile franceză și engleză, ambele texte fiind egal autentice, într-un singur exemplar, care va fi depus în arhivele Consiliului Europei. Secretarul general al Consiliului Europei va transmite copie certificată fiecăruia dintre statele membre ale Consiliului Europei.

PROTOCOLUL nr. 7 din 22 noiembrie 1984

al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale

Statele membre ale Consiliului Europei, semnare ale prezentului protocol,

hotărâte să ia noi măsuri de natură să asigure garantarea colectivă a anumitor drepturi și libertăți prin Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare convenția),
au convenit asupra celor ce urmează:

Articolul 1

1. Un străin care își are reședința în mod legal pe teritoriul unui stat nu poate fi expulzat decât în temeiul executării unei hotărâri luate conform legii și el trebuie să poată:

- a) să prezinte motivele care pledează împotriva expulzării sale;
- b) să ceară examinarea cazului sau; și
- c) să ceară să fie reprezentat în acest scop în fața autorităților competente sau a uneia ori a mai multor persoane desemnate de către aceasta autoritate.

2. Un străin poate fi expulzat înainte de exercitarea drepturilor enumerate în paragraful 1 a), b) și c) al acestui articol, atunci când expulzarea este necesară în interesul ordinii publice sau se întemeiază pe motive de securitate națională.

Articolul 2

1. Orice persoană declarată vinovată de o infracțiune de către un tribunal are dreptul să ceară examinarea declarației de vinovăție sau a condamnării de către o jurisdicție superioară. Exercitarea acestui drept, inclusiv motivele pentru care acesta poate fi exercitat, sunt reglementate de lege.

2. Acest drept poate face obiectul unor excepții în cazul infracțiunilor minore, așa cum acestea sunt definite de lege, sau când cel interesat a fost judecat în prima instanță de către cea mai înaltă jurisdicție ori a fost declarat vinovat și condamnat ca urmare a unui recurs împotriva achitării sale.

Articolul 3

Atunci când o condamnare penală definitivă este ulterior anulată sau când este acordată grațierea, pentru ca un fapt nou sau recent descoperit dovedește că s-a produs o eroare judiciară, persoana care a suferit o pedeapsă din cauza acestei condamnări este despăgubită conform legii ori practicii în vigoare în statul respectiv, cu excepția cazului în care se dovedește că nedescoperirea în timp util a faptului necunoscut îi este imputabilă în tot sau în parte.

Articolul 4

1. Nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit penal de către jurisdicțiile aceluiași stat pentru săvârșirea infracțiunii pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă conform legii și procedurii penale ale acestui stat.
2. Dispozițiile paragrafului precedent nu împiedică redeschiderea procesului, conform legii și procedurii penale a statului respectiv, dacă fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sunt de natura să afecteze hotărârea pronunțată.
3. Nici o derogare de la prezentul articol nu este îngaduită în temeiul art. 15 din convenție.

Articolul 5

Sotii se bucura de egalitate în drepturi și în responsabilități cu caracter civil, între ei și în relațiile cu copiii lor în ceea ce privește căsătoria, pe durata căsătoriei și cu prilejul desfacerii acesteia. Prezentul articol nu împiedică statele să ia măsurile necesare în interesul copiilor.

Articolul 6

1. Orice stat poate, în momentul semnării sau în momentul depunerii instrumentului sau de ratificare, de acceptare sau de aprobare, să desemneze teritoriul sau teritoriile cu privire la care se va aplica prezentul protocol, precizând măsura în care el se angajează ca dispozițiile prezentului protocol să se aplice acestui sau acestor teritorii.
2. Orice stat poate, în orice moment ulterior, printr-o declarație adresată secretarului general al Consiliului Europei, să extindă aplicarea prezentului protocol la oricare alt teritoriu desemnat în declarație. Protocolul va intra în vigoare pentru acest teritoriu în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de 2 luni de la data primirii declarației de către secretarul general.
3. Orice declarație făcută în virtutea celor două paragrafe precedente va putea fi retrasă sau modificată, în ceea ce privește orice teritoriu desemnat în aceasta declarație, prin notificare adresată secretarului general. Retragera sau modificarea va produce efecte în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de 2 luni de la data primirii notificării de către secretarul general.
4. O declarație potrivit prezentului articol va fi considerată ca fiind în conformitate cu paragraful 1 din art. 63 al convenției.
5. Teritoriul oricărui stat cu privire la care prezentul protocol se aplică în virtutea ratificării, a acceptării sau a aprobării sale de către statul respectiv și fiecare dintre teritoriile cu privire la care protocolul se aplică în baza unei declarații făcute de respectivul stat, conform prezentului articol, pot fi considerate ca teritorii distincte în sensul referirii la teritoriul unui stat făcute la art. 1.

Articolul 7

1. Statele părți considera art. 1 - 6 ale prezentului protocol ca articolele adiționale la convenție și toate dispozițiile convenției se aplică în consecință.
2. Totuși, dreptul la recursul individual, recunoscut printr-o declarație făcută în virtutea art. 25 al convenției, sau recunoașterea jurisdicției obligatorii a Curții, făcută printr-o declarație în virtutea art. 46 din convenție, nu se va exercita în ceea ce privește prezentul protocol decât în măsura în care statul interesat va fi declarat ca recunoaște respectivul drept sau ca acceptă respectiva jurisdicție pentru art. 1 - 5 din protocol.

Articolul 8

Prezentul protocol este deschis spre semnare statelor membre ale Consiliului Europei care au semnat convenția. El va fi supus ratificării, acceptării sau aprobării. Un stat membru al Consiliului Europei nu poate ratifica, accepta sau aproba prezentul protocol fără să fi ratificat simultan sau anterior convenția. Instrumentele de ratificare, de acceptare sau de aprobare vor fi depuse la secretarul general al Consiliului Europei.

Articolul 9

1. Prezentul protocol va intra în vigoare în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de 2 luni de la data la care șapte state membre ale Consiliului Europei își vor fi exprimat consimțământul de a fi legate prin protocol conform dispozițiilor art. 8.
2. Pentru orice stat membru care își va exprima ulterior consimțământul de a fi legat prin protocol, acesta va intra în vigoare în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de 2 luni de la data depunerii instrumentului de ratificare de acceptare sau de aprobare.

Articolul 10

Secretarul general al Consiliului Europei va notifica tuturor statelor membre ale Consiliului Europei:

- a) orice semnare;
- b) depunerea oricărui instrument de ratificare, de acceptare sau aprobare;
- c) orice data de intrare în vigoare a prezentului protocol conform art. 6 și 9;
- d) orice alt act, notificare sau declarație având legătură cu prezentul protocol.

În considerarea celor de mai sus, subsemnații, având depline puteri în acest scop, au semnat prezentul protocol.

Încheiat la Strasbourg la 22 noiembrie 1984, în limbile franceza și engleza, ambele texte fiind egal autentice, într-un singur exemplar, care va fi depus în arhivele Consiliului Europei. Secretarul general al Consiliului Europei va transmite copie certificată fiecăruia dintre statele membre ale Consiliului Europei.

PROTOCOLUL nr. 9 din 6 noiembrie 1990

al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale

Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale prezentului protocol la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare convenția), hotărâte să aducă noi îmbunătățiri procedurii prevăzute de convenție, au convenit asupra celor ce urmează:

Articolul 1

Pentru părțile la convenție care sunt legate prin prezentul protocol, convenția este amendată în conformitate cu dispozițiile cuprinse în art. 2 - 5.

Articolul 2

Articolul 31 paragraful 2 din convenție se citește după cum urmează:

"2. Raportul este transmis Comitetului Ministrilor. Acesta este, de asemenea, comunicat statelor interesate și, dacă se referă la o cerere introdusă în aplicarea art. 25, solicitantului. Statele interesate și solicitantul nu au dreptul să-l publice."

Articolul 3

Articolul 44 din convenție se citește după cum urmează:

"Numai înaltele părți contractante, Comisia și persoana fizică, organizația neguvernamentală sau grupul de particulari care a introdus o cerere în aplicarea art. 25 au calitatea de a se prezenta în fața Curții."

Articolul 4

Articolul 45 din convenție se citește după cum urmează:

"Competența Curții se extinde asupra tuturor cauzelor referitoare la interpretarea și la aplicarea prezentei convenții care îi sunt supuse, în condițiile prevăzute de art. 48."

Articolul 5

Articolul 48 din convenție se citește după cum urmează:

"1. Cu condiția ca înaltă parte contractantă interesată, dacă este numai una, sau înaltele părți contractante interesate, dacă sunt mai multe, să fie supuse jurisdicției obligatorii a Curții sau în caz contrar, cu consimțământul sau acordul înaltei părți contractante interesate, dacă nu este decât una, sau al înaltelor părți contractante interesate, dacă sunt mai multe, o cauza poate fi deferită Curții:

- a) de către Comisie;
- b) de către o înaltă parte contractantă al carei cetățean este victima;
- c) de către o înaltă parte contractantă care a sesizat Comisia;
- d) de către o înaltă parte contractantă pusă în cauza;
- e) de către persoana fizică, organizația neguvernamentală sau grupul de particulari care a sesizat Comisia.

2. Dacă o cauza nu este deferită Curții decât pe temeiul alin. e) al paragrafului 1, cauza este mai întâi supusă unui comitet alcătuit din trei membri ai Curții. Din Comitet va face parte, din oficiu, judecătorul ales în numele înaltei părți contractante împotriva căreia a fost introdusă cererea sau, în lipsa acestuia, o persoană aleasă de ea pentru a îndeplini calitatea de judecător. Dacă cererea a fost introdusă împotriva mai multor părți contractante, numărul membrilor comitetului va crește în mod corespunzător.

Dacă însă nu ridică nici o problemă gravă privind interpretarea sau aplicarea convenției și dacă nu se justifica, pentru alte motive, examinarea sa de către Curte, comitetul poate hotărî, în unanimitate, ca aceasta să nu fie examinată de către Curte. În asemenea cazuri, Comitetul Ministrilor hotărăște, în condițiile prevăzute de art. 32, dacă a existat sau nu o încălcare a convenției."

Articolul 6

1. Prezentul protocol este deschis spre semnare statelor membre ale Consiliului Europei semnatare ale convenției, care își pot exprima consimțământul lor de a fi legate prin:

- a) semnare fără rezerva ratificării, a acceptării sau a aprobării; sau
- b) semnare sub rezerva ratificării, a acceptării sau a aprobării, urmată de ratificare, de acceptare sau de aprobare.

2. Instrumentele de ratificare, de acceptare sau de aprobare vor fi depuse la secretarul general al Consiliului Europei.

Articolul 7

1. Prezentul protocol va intra în vigoare în prima zi a lunii care va urma expirării unei perioade de 3 luni de la data la care zece state membre ale Consiliului Europei își vor fi exprimat consimțământul lor de a fi legate prin protocol conform dispozițiilor art. 6.

2. Pentru orice stat membru care își exprima ulterior consimțământul de a fi legat prin protocol, acesta va intra în vigoare în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de 3 luni de la data semnării sau depunerii instrumentului de ratificare, de acceptare sau de aprobare.

Articolul 8

Secretarul general al Consiliului Europei va notifica tuturor statelor membre ale Consiliului Europei:

- a)** orice semnare;
- b)** depunerea oricărui instrument de ratificare, de acceptare sau de aprobare;
- c)** orice data de intrare în vigoare a prezentului protocol conform art. 7;
- d)** orice alt act, notificare sau declarație în legătură cu prezentul protocol.

În considerarea celor de mai sus, subsemnații, având depline puteri în acest scop, au semnat prezentul protocol.

Întocmit la Roma la 6 noiembrie 1990, în limbile franceza și engleza, ambele texte fiind egal autentice, într-un singur exemplar, care va fi depus la arhivele Consiliului Europei. Secretarul general al Consiliului Europei va comunica copie certificată fiecăruia dintre statele membre ale Consiliului Europei.

PROTOCOLUL nr. 10 din 25 martie 1992

al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale

Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale prezentului protocol la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare convenția), considerind ca este recomandabil să amendeze art. 32 al convenției în vederea reducerii majorității de două treimi care este prevăzută,

au convenit asupra celor ce urmează:

Articolul 1

Cuvintele "de două treimi" sunt suprimate din paragraful 1 al art. 32 al convenției.

Articolul 2

Prezentul protocol este deschis spre semnare statelor membre ale Consiliului Europei, semnatare ale convenției, care își pot exprima consimțământul lor de a fi legate prin:

- a)** semnare fără rezerva ratificării, a acceptării sau a aprobării; sau
- b)** semnare sub rezerva ratificării, a acceptării sau a aprobării, urmată de ratificare, de acceptare sau de aprobare.

2. Instrumentele de ratificare, de acceptare sau de aprobare vor fi depuse la secretarul general al Consiliului Europei.

Articolul 3

Prezentul protocol va intra în vigoare în prima zi a lunii care va urma expirării unei perioade de 3 luni de la data la care toate părțile la convenție își vor fi exprimat consimțământul lor de a fi legate prin protocol conform dispozițiilor art. 2.

Articolul 4

Secretarul general al Consiliului Europei va notifica statelor membre ale Consiliului Europei:

- a)** orice semnare;
- b)** depunerea oricărui instrument de ratificare, de acceptare sau de aprobare;
- c)** data intrării în vigoare a prezentului protocol conform art. 3;
- d)** orice alt act, notificare sau comunicare în legătură cu prezentul protocol.

În considerarea celor de mai sus, subsemnații, având depline puteri în acest scop, au semnat prezentul protocol.

Încheiat la Strasbourg la 25 martie 1992, în limbile franceza și engleza, ambele texte fiind egal autentice, într-un singur exemplar care va fi depus în arhivele Consiliului Europei. Secretarul general al Consiliului Europei va comunica copie certificată fiecăruia dintre statele membre ale Consiliului Europei.
